

You have downloaded a document from
RE-BUŚ
repository of the University of Silesia in Katowice

Title: "Auxilium Sociale - Wsparcie Społeczne" i studia podyplomowe - cenne inicjatywy Profesora Andrzeja Radziewicza-Winnickiego

Author: Danuta Raś

Citation style: Raś Danuta. (2010). "Auxilium Sociale - Wsparcie Społeczne" i studia podyplomowe - cenne inicjatywy Profesora Andrzeja Radziewicza-Winnickiego. W: E. Syrek (red.), "Czas społeczny akademickiego uczestnictwa w rozwoju i doskonaleniu civil society : księga jubileuszowa dedykowana profesorowi Andrzejowi Radziewiczowi-Winnickiemu w 65. rocznicę urodzin" (S. 762-768). Katowice : Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego

Uznanie autorstwa - Użycie niekomercyjne - Bez utworów zależnych Polska - Licencja ta zezwala na rozpowszechnianie, przedstawianie i wykonywanie utworu jedynie w celach niekomercyjnych oraz pod warunkiem zachowania go w oryginalnej postaci (nie tworzenia utworów zależnych).

UNIwersYTET ŚLĄSKI
W KATOWICACH

Biblioteka
Uniwersytetu Śląskiego

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

Danuta Raś

„Auxilium Sociale — Wsparcie Społeczne” i studia podyplomowe — cenne inicjatywy Profesora Andrzeja Radzewicza-Winnickiego

Wśród wielu innych ważnych przedsięwzięć naukowych, społecznych i organizacyjnych warto wspomnieć również o dwóch inicjatywach Profesora, które na trwałe wpisały się do historii Wydziału Pedagogiki i Psychologii Uniwersytetu Śląskiego. Stanowią one ważny wkład w rozwój nauki i popularyzacji wiedzy w środowisku województwa śląskiego, ale mają też szerszy, ogólnopolski zasięg.

„Auxilium Sociale — Wsparcie społeczne”

Ważną inicjatywą Profesora Andrzeja Radzewicza-Winnickiego było zapoczątkowanie i wspieranie twórczych projektów naukowo-wydawniczych środowiska. W roku 1997 na rynku wydawniczym ukazał się kwartalnik „Auxilium Sociale — Wsparcie Społeczne”. Jak pisał Profesor w pierwszym numerze pisma: „Celem podstawowym podjętej inicjatywy jest stymulacja wzrostu zainteresowania opinii publicznej w kraju problematyką niepełnej sprawności oraz innych sytuacji i problemów szczególnie trudnych [...] wymagających zorganizowanej pomocy”. Zespół redakcyjny pragnął poddać analizie bariery społeczne, ograniczające szansę ludzi na udział w życiu społecznym, tak aby wzrastająca świadomość konsekwencji braku lub niepełnej sprawności, przyczyniła się do powszechniejszego inicjowania działań *stricte* kompensacyjnych. Autorzy tekstów pochodzili z różnych ośrodków akademickich, pracowali na rzecz osób niepełnosprawnych lub

kierowali pracami fundacji i stowarzyszeń. Inicjatorami pisma byli: prof. dr hab. Andrzej Radziewicz-Winnicki, kierownik Katedry Pedagogiki Społecznej w Uniwersytecie Śląskim (reaktor naczelny), dr Tadeusz Sierny (prezes Oficyny Wydawniczej „Śląsk”) oraz mgr Andrzej Pałka (zastępca redaktora naczelnego).

Duchem sprawczym tego przedsięwzięcia był Profesor A. Radziewicz-Winnicki oraz Jego Rodzina. Redaktorem naczelnym został Profesor, który swoimi wybitnymi osiągnięciami naukowymi i wysoką skutecznością organizacyjną od wielu lat inicjował i inspirował działalność naukową w kilku ośrodkach naukowych w kraju i za granicą. Działalność Profesora koncentrowała się głównie w Uniwersytecie Śląskim, gdzie od wielu lat kierował Katedrą Pedagogiki Społecznej. Ponadto pełnił wiele odpowiedzialnych funkcji w różnych organizacjach o charakterze naukowym, w tym zaszczytną i wysoce odpowiedzialną funkcję Przewodniczącego Zespołu Pedagogiki Społecznej Komitetu Nauk Pedagogicznych PAN w Warszawie. Kilkunastoosobowa Rada Wydawnicza skupiała zarówno osoby ze środowisk akademickich, jak i członków fundacji i stowarzyszeń zajmujących się wsparciem społecznym i pomocą socjalną osobom niepełnosprawnym, wymagającym opieki i pomocy. Prace Rady Wydawniczej nadzorowała 40-osobowa Rada Naukowa, co przyczyniło się do wysokiego poziomu merytorycznego i użyteczności praktycznej kwartalnika.

Redakcja „Auxilium Sociale — Wsparcie Społeczne” mieściła się przy Wydziale Pedagogiki i Psychologii Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Sekretarzem Redakcji przez wiele lat była mgr Anna Grzywacka, następnie funkcję tę przejął dr Adam Roter. Pismo miało staranną szatę graficzną, której opracowaniem zajmował się Marek Piwko. Kwartalnik wydawany był od 1997 roku przy wsparciu finansowym udzielanym przez Państwowy Fundusz Rehabilitacyjny Osób Niepełnosprawnych oraz przez Wydawnictwo Naukowe „Śląsk” w Katowicach. Artykuły poddawano wnikliwej analizie merytorycznej (konsultacje naukowe) kompetentnych pracowników naukowych w Polsce. Recenzentami poszczególnych numerów byli m.in.: prof. dr hab. Ewa Syrek, prof. dr hab. Tadeusz Frąckowiak, prof. dr hab. Stanisław Juszczyk, prof. dr hab. Jerzy Stochmniałek, prof. dr hab. Adam Stankowski, prof. dr hab. Stefan Vašek.

Każdy numer zawierał kilka działów (artykuły i rozprawy, teoria i praktyka działań kompensacyjnych i profilaktycznych, wkładka informacyjna, sprawozdania, komunikaty, narady, kronika, korespondencja z czytelnikami, recenzje i polemiki, prezentacje, indeks nowości wydawniczych). Były to opracowania teoretyczne oraz praktyczne informacje i doniesienia pracowników różnych instytucji. Szczególnie cenna była dla czytelników „Wkładka”, dotycząca jednego ważnego problemu, wyróżniona w piśmie innym kolorem kartek, oraz „Kronika”, czyli zapis najnowszych wydarzeń

z zakresu problemów niepełnosprawności i edukacji socjalnej w Polsce oraz w innych krajach.

Od ukazania się pierwszego numeru pismo było wierne przyjętym założeniom. Sygnalizowało zawsze sytuację trudną osób najbardziej pokrzywdzonych w wyniku bezrobocia, ubóstwa, zmian na rynku pracy. Zajmowano się głównie ludźmi niepełnosprawnymi oraz grupą osób tzw. ryzyka socjalnego, szczególnie w warunkach postępującej demokratyzacji oraz integracji europejskiej. Pismo było jednocześnie otwarte na inicjatywy i sugestie oraz oceny ze strony czytelników. Zgodnie z zamierzeniem Redakcji wszyscy zainteresowani byli proszeni o współredagowanie periodyku, nadsyłanie artykułów, ocen i listów. „Auxilium Sociale — Wsparcie Społeczne” odzwierciedlało zatem stan rozwoju nauk społecznych, medycznych i prawnych wraz z prezentacją aktualnych dokonań w obszarze podejmowanych inicjatyw kompensacyjnych i profilaktycznych. Stanowiło forum dyskusyjne i prezentowało dokonania w dziedzinie nauki i praktyki nie tylko polskiej, ale również zagranicznej, w takich krajach, jak: Dania, Niemcy, Czechy, Słowacja. Dzięki temu czytelnicy mogli poznać problemy dotyczące opieki socjalnej i rozwiązania praktyczne. Od roku 2005 wybrane numery pisma były redagowane przez poszczególne ośrodki akademickie, np. numer 3/4 z roku 2005 został przygotowany w znacznej części przez Zakład Pedagogiki Społecznej Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu (pod kierunkiem prof. zw. dr. hab. Tadeusza Frąckowiaka).

Pismo przez wiele lat stanowiło narzędzie oddziaływania na poglądy ludzi zajmujących się niepełnosprawnością oraz na praktykę. W roku 2007 wydana została przez Wydawnictwo „Śląsk” praca „*Auxilium Sociale — Wsparcie społeczne*” analiza zawartości pisma 1997—2005. Od roku 2006 pismo zaczęło się ukazywać pod nieco zmienionym tytułem, wydawane przez Śląską Wyższą Szkołę Zarządzania.

Studia podyplomowe

Drugą cenną inicjatywą Profesora było utworzenie studiów podyplomowych. W styczniu 1986 roku Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego skierowało do Uniwersytetu Śląskiego pismo w sprawie utworzenia na uczelni studiów podyplomowych z zakresu pedagogiki specjalnej. Propozycja obejmowała utworzenie trzysemestralnych zaocznych studiów kwalifikacyjnych na uniwersytetach oraz wyższych szkołach pedagogicznych. Sugestia ta spotkała się z zainteresowaniem władz Wydziału Pedagogiki i Psychologii Uniwersytetu Śląskiego. Doc. dr hab. Andrzej Radzewicz-Winnicki, dziekan Wydziału, w piśmie (z dnia 7 marca 1986 roku) skierowanym do Prorektora ds. Nauczania prof. dr. hab. Czesława Głombika (z powiadomieniem Działu Nauczania UŚ) napisał: „[...] zgodnie z propozycją ministerstwa mamy zamiar w roku akademickim 1986/1987 i w latach następnych uruchomić

podyplomowe studia kwalifikacyjne 3-semestralne z pedagogiki specjalnej o specjalności — resocjalizacja przeznaczone dla kandydatów na nauczycieli lub czynnych nauczycieli-wychowawców posiadających dyplomy magisterskie innych kierunków studiów”.

Merytoryczną opiekę nad studiami objęła Katedra Pedagogiki Społecznej w ramach Wydziału Pedagogiki i Psychologii UŚ. Początkowo kierownikiem studiów od roku 1986 była dr Danuta Raś, a od roku 1991 kierownictwo objęła dr Bogumiła Kosek-Nita przy współpracy poprzedniego kierownika. Studia ukończyło wielu fachowców w zakresie resocjalizacji i profilaktyki społecznej, absolwenci stanowią obecnie kadre kierowniczą wiodących placówek resocjalizacyjnych (w Pszczynie, Raciborzu, Zawierciu) oraz zakładów karnych i aresztów (w Gliwicach, Bytomiu, Sosnowcu, Katowicach), a także świetlic socjopedagogicznych, sądów rodzinnych, szkół i innych instytucji o charakterze profilaktyczno-resocjalizacyjnym. Słuchacze rekrutowali się nie tylko z terenu województwa śląskiego, ale również z województw sąsiednich, a nawet z Ziemi Świętokrzyskiej, Małopolski i Dolnego Śląska. Jak podkreślali, ważne było na studiach całościowe podejście resocjalizacyjno-profilaktyczne i stawianie wysokich wymagań, uwzględnianie zasad humanizmu i warunków w pracy resocjalizacyjno-wychowawczej oraz respektowanie praw człowieka i praw dziecka.

Realizowano takie przedmioty, jak: pedagogika specjalna, pedagogika społeczna z elementami socjologii wychowania, pedagogika resocjalizacyjna, psychologiczne podstawy resocjalizacji, wybrane zagadnienia z psychiatrii, metodyka nauczania i wychowania niedostosowanych społecznie, kryminologia i patologia społeczna, prawne podstawy resocjalizacji. W latach następnych program uległ niewielkim modyfikacjom. W ramach poszczególnych przedmiotów wprowadzano aktualne treści oparte na literaturze, wprowadzano nowe zagadnienia do programów. Ramowy układ przedmiotów okazał się pojemny i dobrze zaplanowany. Pozwalało to zarówno na realizację ważnych podstaw teoretycznych z zakresu pedagogiki specjalnej i resocjalizacji, jak i na rozwiązywanie bieżących problemów zawodowych słuchaczy i kształcenie ich umiejętności pedagogicznych, rozwój zainteresowań i inspiracji studentów/słuchaczy do dalszych studiów i rozwoju naukowego. Wprowadzono trening integracyjny, trening umiejętności wychowawczych, a metodyka nauczania i wychowania społecznie niedostosowanych została wzbogacona o treści z zakresu wykorzystania muzyki, plastyki oraz sportu. Inne ważne zagadnienia w programie studiów to specjalne kształcenie integracyjne, dysfunkcje rodziny, subkultury młodzieżowe. Wprowadzono praktyki i hospitacje w terenie i seminarium dyplomowe wraz z konferencją naukową, która stanowiła ważny element studiów. Słuchacze mogli przygotować prace z zakresu własnej problematyki badawczej oraz praktyki resocjalizacyjnej, a jednocześnie uczyli się przygotowywać

publikacje do czasopism pedagogicznych, kształcili umiejętność publicznego udziału w dyskusjach i wystąpieniach o charakterze naukowym. Konferencje były połączone z uroczystym zakończeniem studiów, w którym udział brali zaproszeni goście reprezentujący władze dziekańskie oraz przedstawiciele różnych instytucji zajmujących się problemami pedagogiki specjalnej. Często uczestniczył w zajęciach i konferencjach Profesor A. Radziewicz-Winnicki.

Program studiów i ich organizacja zostały oparte na tradycji kształcenia na Uniwersytecie Śląskim oraz w Instytucie Profilaktyki Społecznej i Resocjalizacji na Uniwersytecie Warszawskim; wykorzystano doświadczenie wykładowców, wiedzę oraz propozycje sygnalizowane przez słuchaczy. Ze środków finansowych zgromadzonych w latach 1994—1999 dofinansowano wydanie dwóch prac przygotowanych przez wykładowców studium: *Resocjalizacja, diagnoza, wychowanie* (1999) oraz *Kontakty z ludźmi „Innymi” jako problem wychowania, opieki i resocjalizacji* (2000, 2007). Prace te stanowią użyteczną pomoc dla słuchaczy do realizacji programu studiów oraz są przydatne innym studentom pedagogiki resocjalizacyjnej, psychologii i socjologii.

Profesorowi Andrzejowi Radziewiczowi-Winnickiemu należą się słowa uznania, gratulacje i życzenia z okazji jubileuszu pracy naukowej, organizacyjnej i edytorskiej. Szczególne zaś podziękowania za trud przygotowania cennych i niejednokrotnie unikalnych tekstów zamieszczonych na łamach „Auxilium Sociale” oraz za inicjatywę, aktywne wspieranie kształcenia i przygotowania do pracy społecznej, pedagogiczno-resocjalizacyjnej pedagogów, humanistów respektujących dobro jednostek niepełnosprawnych i społecznie niedostosowanych.